

ỦY BAN NHÂN DÂN XÃ XUÂN HỒNG
TRƯỜNG MẦM NON XUÂN HỒNG B

BẢN MÔ TẢ SÁNG KIẾN

Một số giải pháp xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm cho trẻ mẫu giáo 3- 4 tuổi ở trường mầm non

Tác giả: Vũ Thị Nhung

Trình độ chuyên môn: Đại học sư phạm mầm non

Chức vụ: Giáo viên

Đơn vị công tác: Trường mầm non Xuân Hồng B,
Xã Xuân Hồng, tỉnh Ninh Bình

Xuân Hồng, ngày 10 tháng 5 năm 2026

A. THÔNG TIN CHUNG

- 1. Tên sáng kiến:** Một số giải pháp xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm cho trẻ mẫu giáo 3- 4 tuổi ở trường mầm non
- 2. Lĩnh vực áp dụng sáng kiến:** Giáo dục/mầm non
- 3. Thời gian áp dụng hoặc áp dụng thử của sáng kiến:** Từ 3/11/2025 đến 5/5/2026
- 4. Tác giả:**
 Họ và tên: Vũ Thị Nhung
 Ngày, tháng, năm sinh: 15/02/1985
 Chức vụ, đơn vị công tác: Giáo viên trường mầm non Xuân Hồng B
 Điện thoại: 0982307286
- 5. Tỷ lệ (%) đóng góp vào việc tạo ra sáng kiến:** 100%

B. PHẦN MỞ ĐẦU

Trẻ em là niềm hạnh phúc của mỗi gia đình, là những mầm non tương lai của đất nước. Việc bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em không chỉ là trách nhiệm của gia đình mà còn là nhiệm vụ của nhà trường và toàn xã hội. Trong bối cảnh toàn ngành giáo dục đang thực hiện đổi mới căn bản, toàn diện theo tinh thần Nghị quyết 29-NQ/TW, giáo dục chuyển từ định hướng truyền thụ kiến thức sang phát triển phẩm chất và năng lực người học. Điều này đòi hỏi các cấp học, đặc biệt là giáo dục mầm non - cấp học nền tảng - phải có sự thay đổi mạnh mẽ trong phương pháp tổ chức hoạt động giáo dục. Giáo dục mầm non đóng vai trò đặt nền móng cho sự hình thành các phẩm chất như: yêu thương, chia sẻ, tự tin, trách nhiệm và các năng lực cốt lõi như: giao tiếp, hợp tác, tự phục vụ, giải quyết vấn đề. Vì vậy, mỗi người lớn cần dành cho trẻ sự yêu thương, quan tâm và tạo điều kiện tốt nhất để trẻ được phát triển toàn diện trong môi trường an toàn, hạnh phúc và đầy tình yêu thương.

Môi trường giáo dục trong trường, lớp mầm non bao gồm môi trường vật chất trong và ngoài lớp học cùng với môi trường xã hội thông qua các mối quan hệ trong và ngoài nhà trường. Đây là môi trường gần gũi, trực quan và có ảnh hưởng trực tiếp đến sự phát triển toàn diện của trẻ. Việc trang trí, xây dựng môi trường bên trong lớp học theo hướng mở, linh hoạt và sáng tạo theo quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm có vai trò vô cùng quan trọng trong giáo dục mầm non. Trang trí lớp học là sự phối hợp hài hòa giữa các hình ảnh, màu sắc, đường nét và cách bố trí không gian sao cho cân đối, hợp lý, tạo nên môi trường gần gũi, sinh động và hấp dẫn đối với trẻ.

Trong môi trường đó, trẻ được tự do sáng tạo, thỏa mãn trí tưởng tượng, phát triển khả năng tư duy, quan sát và thực hành thông qua các hoạt động trải nghiệm phong phú. Trẻ được khuyến khích tự mình tìm tòi, khám phá và xử lý các tình huống phù hợp với khả năng, từ đó hình thành sự tự tin, tính chủ động và các kỹ năng cần thiết trong cuộc sống.

Giáo viên giữ vai trò là người hướng dẫn, gợi mở và định hướng cho trẻ hoạt động trên cơ sở nhu cầu, hứng thú và khả năng của từng cá nhân trẻ. Thông qua việc tạo cơ hội cho trẻ được trải nghiệm và thể hiện bản thân, giáo viên giúp trẻ phát huy tối đa tiềm năng, bộc lộ năng lực và phát triển một cách tự nhiên, tích cực và toàn diện. Với quan điểm mỗi đứa trẻ là một cá thể riêng biệt và mỗi trẻ đều có cơ hội được học tập, trải nghiệm theo nhiều cách khác nhau, để trẻ phát triển toàn diện về đức, trí, thể, mỹ thì giáo viên cần chú trọng xây dựng và trang trí môi trường giáo dục trong và ngoài lớp học theo hướng lấy trẻ làm trung tâm. Việc xây dựng môi trường lớp học theo hướng lấy trẻ làm trung tâm giúp trẻ phát triển tư duy, ngôn ngữ và kỹ năng xã hội. Giáo viên cần tạo điều kiện cho trẻ trải nghiệm, khám phá và chủ động tham gia các hoạt động học tập và vui chơi.

Tuy nhiên khi khảo sát thực tế tại lớp 3–4 tuổi nơi tôi công tác tôi thấy môi trường lớp học còn mang tính trang trí, chưa linh hoạt, các góc chơi chưa thực sự mở, chưa thu hút trẻ tham gia hoạt động, học liệu chưa phong phú, ít thay đổi theo chủ đề, đa phần trẻ còn thụ động, phụ thuộc vào giáo viên. Từ thực tế trên, bản thân tôi luôn trăn trở và suy nghĩ làm thế nào để thực hiện tốt nhiệm vụ giáo dục trẻ theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm nhằm giúp trẻ phát triển toàn diện; đồng thời tạo cho trẻ cảm giác thoải mái, hứng thú khi tham gia các hoạt động mà vẫn đạt được mục tiêu giáo dục đề ra.

Nhận thức được tầm quan trọng của việc xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm đối với sự phát triển của trẻ mẫu giáo 3–4 tuổi, vì vậy tôi đã mạnh dạn lựa chọn đề tài: **“Một số giải pháp xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm cho trẻ mẫu giáo 3–4 tuổi ở trường mầm non.”** làm đề tài sáng kiến cho năm học 2025-2026

C. PHẦN NỘI DUNG

I. Mô tả giải pháp đã biết

- Thực trạng của giải pháp cũ:

Đầu năm học tôi đã trang trí lớp theo chủ đề, các góc bằng những hình ảnh, nhưng những hình ảnh đó chưa được phong phú, chưa thu hút trẻ tham gia vào các hoạt động.

- Nhược điểm, hạn chế của giải pháp cũ:

Trang trí môi trường lớp học lấy trẻ làm trung tâm chưa hợp lý, bố trí, sắp xếp các góc chơi cho trẻ trong lớp chưa phù hợp, chưa thuận tiện cho hoạt động của trẻ. Các mảng tường ở các góc trang trí chưa sáng tạo, chưa linh hoạt, chủ yếu là các đồ dùng, đồ chơi mua sẵn do nhà trường cung cấp, đồ dùng, đồ chơi tự làm của giáo viên còn ít.

Số trẻ hứng thú tham gia vào hoạt động và tự tin khi thao tác với tất cả các loại nguyên liệu đồ dùng đồ chơi trong lớp còn ít. Đa số trẻ chưa hoạt động tích cực, chưa biết phối hợp bạn cùng chơi vào môi trường đã tạo trong lớp. Kỹ năng sử dụng các nguyên vật liệu ở các góc để tạo ra sản phẩm của trẻ còn thấp.

Việc tạo môi trường trong lớp cho trẻ hoạt động tích cực là việc làm hết sức cần thiết, nhằm tạo điều kiện cho trẻ hoạt động cá nhân nhiều hơn, khám phá theo ý thích, khả năng của mình giúp trẻ phát hiện nhiều điều mới và hấp dẫn. Đồng thời giúp trẻ được làm quen, củng cố kiến thức, bồi dưỡng kỹ năng giao tiếp trong cuộc sống hàng ngày.

Năm học 2025- 2026 tôi phụ trách lớp 3 tuổi C1 với tổng số 16 trẻ ngay từ đầu năm học tôi đã bắt tay vào khảo sát trẻ. Kết quả trẻ tham gia vào các hoạt động tích cực còn hạn chế, chưa hứng thú vào môi trường trong lớp cụ thể qua đợt khảo sát đầu năm như sau: Tổng số trẻ trong lớp: 16 trẻ

TT	Nội dung	Số trẻ đạt	Tỷ lệ đạt
	Trẻ chủ động tham gia hoạt động	7/16	43,7%
	Kỹ năng giao tiếp của trẻ	8/16	50%
	Kỹ năng hợp tác với bạn	7/16	43,7%
	Khả năng sáng tạo của trẻ	6/16	37,5%

Qua kết quả khảo sát tôi nhận thấy số trẻ tham gia xây dựng môi trường lấy trẻ làm trung tâm của lớp tôi còn hạn chế, tỷ lệ thấp chủ yếu là hoạt động của cô giáo, đa số trẻ chưa chủ động tham gia có kỹ năng chơi với các vật liệu từ thiên nhiên, trẻ hoạt động chưa tích cực, chưa hiệu quả.

Trong quá trình tổ chức các hoạt động chăm sóc, nuôi dưỡng và giáo dục trẻ tại lớp, tôi nhận thấy có những thuận lợi và khó khăn như sau:

a. Thuận lợi

- Ban Giám hiệu nhà trường luôn quan tâm, chỉ đạo sát sao việc tổ chức

các hoạt động xây dựng môi trường giáo dục trong và ngoài lớp học theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm. Nhà trường đã đạt chuẩn Quốc gia mức độ 2 nên cơ sở vật chất tương đối đầy đủ, đáp ứng điều kiện thuận lợi cho việc xây dựng môi trường giáo dục phù hợp với trẻ mầm non.

- Bản thân tôi là giáo viên trẻ, năng động, yêu nghề, mến trẻ, luôn có tinh thần học hỏi, tìm tòi và cập nhật các phương pháp giáo dục đổi mới như STEM/STEAM hay các chuyên đề về chuyển đổi số, ứng dụng công nghệ thông tin để vận dụng vào quá trình giảng dạy nhằm nâng cao chất lượng chăm sóc, giáo dục trẻ.

- Đa số trẻ khỏe mạnh chăm ngoan, lễ phép, biết vâng lời ông bà, cha mẹ, cô giáo và những người xung quanh

- Bên cạnh đó, phụ huynh luôn nhiệt tình, thân thiện và phối hợp với giáo viên trong công tác chăm sóc, giáo dục trẻ.

b. Khó khăn

- Bên cạnh những thuận lợi trên, trong quá trình trực tiếp giảng dạy và tổ chức các hoạt động cho trẻ, bản thân tôi vẫn gặp không ít khó khăn.

- Giáo viên chưa biết cách khai thác môi trường như một phương tiện giáo dục hiệu quả. Việc phân chia các mảng, sắp xếp góc chơi và khu vực hoạt động chưa thực sự hợp lý; cách trang trí còn mang tính hình thức, chưa gắn với thực tiễn nên chưa phát huy được tính tích cực, chủ động của trẻ.

- Bên cạnh đó, đồ dùng, đồ chơi và môi trường trang trí lớp học còn chưa phong phú chủ yếu là thiết bị theo thông tư 02, chưa có nhiều những đồ dùng đồ chơi từ các nguyên liệu thiên nhiên hay tái chế chưa thật sự thu hút trẻ tham gia hoạt động.

- Nhận thức và kỹ năng của trẻ không đồng đều, một số trẻ còn nhút nhát, ít hợp tác với cô giáo nên giáo viên gặp nhiều khó khăn trong việc định hướng và tổ chức hoạt động cho trẻ.

- Ngoài ra, việc lựa chọn nguyên vật liệu trang trí đôi khi còn sử dụng màu sắc quá sặc sỡ, rườm rà, chưa tạo được sự hài hòa, gần gũi với trẻ. Nội dung và hình thức bài tập hoạt động ở các góc còn đơn điệu, chưa đa dạng, chưa kích thích được sự hứng thú khám phá và trải nghiệm của trẻ.

- Do đặc thù của địa phương nhiều trẻ có bố mẹ đi làm ăn xa trẻ ở nhà với ông bà nên chưa thực sự quan tâm, chưa phối hợp thường xuyên, kịp thời với giáo viên trong việc hỗ trợ các nguyên vật liệu và rèn luyện kỹ năng cho trẻ tại nhà.

Từ những thuận lợi và khó khăn trên, bản thân tôi luôn cố gắng tìm tòi, học hỏi và áp dụng các biện pháp phù hợp nhằm xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm đạt hiệu quả cao nhất cho trẻ mẫu giáo 3–4 tuổi.

II. Nội dung các giải pháp mới; Tính mới, tính sáng tạo; Hiệu quả áp dụng, khả năng nhân rộng của sáng kiến

1. Nội dung các giải pháp mới

Giải pháp 1: Xây dựng môi trường giáo dục mở, linh hoạt theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm

Xây dựng môi trường giáo dục mở, linh hoạt theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm nhằm tạo cho trẻ một không gian học tập thân thiện, an toàn, hấp dẫn và phù hợp với đặc điểm phát triển của trẻ mẫu giáo 3–4 tuổi.

Thông qua môi trường giáo dục mở, trẻ được chủ động lựa chọn hoạt động, được trải nghiệm, khám phá và phát huy khả năng sáng tạo của bản thân. Đồng thời, giúp trẻ mạnh dạn, tự tin hơn trong giao tiếp, hình thành kỹ năng tự phục vụ, kỹ năng hợp tác và khả năng giải quyết vấn đề trong quá trình vui chơi, học tập.

Đối với trẻ mẫu giáo, tư duy của trẻ chủ yếu là tư duy trực quan hình ảnh. Vì vậy, những hình ảnh sinh động, màu sắc hài hòa, đẹp mắt sẽ dễ dàng thu hút sự chú ý và kích thích hứng thú học tập của trẻ. Nhận thức được điều đó, tôi luôn chú trọng xây dựng không gian lớp học sinh động, thân thiện nhằm tạo cho trẻ cảm giác thích thú khi đến lớp. Vì vậy, ngoài các thiết bị, đồ dùng, đồ chơi được nhà trường cấp phát theo Thông tư 02 của Bộ Giáo dục và Đào tạo, tôi còn chủ động xây dựng kế hoạch làm thêm đồ dùng, đồ chơi phục vụ các góc hoạt động cho trẻ.

Trước hết, tôi tiến hành rà soát lại toàn bộ đồ dùng, đồ chơi trong lớp để xác định những đồ dùng nào có thể tận dụng tiếp tục sử dụng, những đồ dùng cần mua sắm bổ sung, những đồ chơi cần tự làm theo từng chủ đề, những học liệu cần ưu tiên thực hiện trước.

Tôi chú ý bố trí các góc chơi trong lớp khoa học, hợp lý và phù hợp với đặc điểm hoạt động của trẻ. Các góc động như góc xây dựng, góc phân vai được bố trí gần nhau; các góc yên tĩnh như góc sách, góc học tập được đặt xa khu vực ồn ào. Giữa các góc có lối đi thuận tiện để trẻ dễ dàng di chuyển và giao lưu trong quá trình chơi.

Tôi sử dụng giá đồ chơi để tạo ranh giới giữa các góc nhưng vẫn đảm bảo giáo viên có thể quan sát trẻ ở mọi vị trí. Sau mỗi chủ đề, tôi thay đổi vị trí và

cách trang trí các góc để tạo cảm giác mới lạ, kích thích hứng thú hoạt động của trẻ.

Các loại học liệu như tranh ảnh, lô tô, đồ dùng học tập được phân loại và sắp xếp gọn gàng theo từng nhóm để trẻ dễ lấy, dễ sử dụng và biết cách cất đồ dùng đúng nơi quy định. Tên các góc chơi được đặt đơn giản, gần gũi và phù hợp với từng chủ đề. Ví dụ:

- Chủ đề “Gia đình”: Góc sách được đặt tên là “Thư viện gia đình bé”.
- Chủ đề “Thế giới thực vật”: Góc sách đổi thành “Thư viện các loài cây”.

Đối với khu vực trưng bày sản phẩm của trẻ, tôi bố trí ở nơi rộng rãi, dễ quan sát nhằm tạo cơ hội cho trẻ được giới thiệu sản phẩm của mình với cô giáo và các bạn. Đây cũng là cách giúp trẻ tự tin và biết trân trọng thành quả lao động của bản thân.

Tôi tận dụng nhiều nguyên vật liệu sẵn có, dễ kiếm và thân thiện với môi trường như: thùng carton, xốp màu, đĩa CD cũ, giấy báo, tranh quảng cáo, chai nhựa, hộp sữa chua, hộp sữa giấy, hộp com, vải vụn, len, vỏ sò, vỏ hến, hạt hạt, ống chỉ, que kem, khối gỗ... để làm đồ dùng, đồ chơi cho trẻ. Tất cả nguyên vật liệu đều được lựa chọn kỹ lưỡng nhằm đảm bảo an toàn, không sắc nhọn, không độc hại và phù hợp với trẻ mầm non. Từ những nguyên vật liệu đơn giản đó, tôi cùng trẻ tạo ra rất nhiều đồ dùng, đồ chơi phục vụ cho các hoạt động học tập và vui chơi.

Ví dụ: Từ cành cây khô, vỏ cây, hạt hạt, tôi làm các khung tranh, tranh nổi để trẻ hoạt động tạo hình. Từ hộp sữa, chai nhựa, bìa carton, tôi làm các mô hình ngôi nhà, cầu trượt, xích đu, các con vật hay đồ dùng gia đình như xoong nồi, quạt điện, tủ lạnh. Từ hạt hạt, vỏ sò, len sợi, trẻ được xếp các hình, chữ số, đếm, phân loại hoặc tạo hình cây hoa, nhà cửa... Tôi còn làm các con rối bằng vải vụn phục vụ hoạt động kể chuyện, phát triển ngôn ngữ cho trẻ.

Tại khu vực ngoài hiên lớp học, tôi xây dựng góc thiên nhiên với nhiều loại cây xanh, hoa nhỏ, rau dễ trồng phù hợp với trẻ như rau cải, hành lá, hoa mười giờ... Tôi bố trí thêm các dụng cụ chăm sóc cây như bình tưới nước mini, xẻng nhỏ, chậu cây và các khay gieo hạt để trẻ được trực tiếp trải nghiệm.

Hằng ngày, trẻ được tham gia các hoạt động chăm sóc cây như tưới nước, nhổ cỏ, lau lá cây và quan sát sự phát triển của cây. Tôi khuyến khích trẻ nhận xét: - Hôm nay cây có gì thay đổi? Vì sao lá cây bị héo? Muốn cây xanh tốt thì chúng mình phải làm gì?

Thông qua môi trường thiên nhiên gần gũi, trẻ phát triển khả năng quan sát, khám phá khoa học, hình thành ý thức yêu thiên nhiên, bảo vệ môi trường.



Hình ảnh góc phân vai của lớp



Khu vực trẻ chơi bán hàng



Hình ảnh góc nghệ thuật của lớp



Hình ảnh góc xây dựng của lớp

Bên cạnh việc tạo không gian học tập đẹp mắt, tôi còn chú trọng đổi mới phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động theo hướng linh hoạt, sáng tạo. Từ những học liệu cô và trẻ cùng chuẩn bị ở các góc chơi, tôi gợi ý và hướng dẫn trẻ sử dụng theo nhiều cách sáng tạo khác nhau.

Đặc biệt, tôi tạo cơ hội cho trẻ được chủ động lựa chọn góc chơi bằng nhiều hình thức khác nhau như sử dụng thẻ tên, ký hiệu hoặc hình ảnh cá nhân.

Trẻ được tự quyết định góc chơi mà mình yêu thích và có thể thay đổi góc chơi sau khi hoàn thành nhiệm vụ tại góc đó. Điều này giúp trẻ phát huy tính tự lập, tự chủ và khả năng đưa ra quyết định.



Hình ảnh trẻ chơi ở góc xây dựng



Hình ảnh trẻ chơi ở góc phân vai

Sau khi áp dụng biện pháp xây dựng môi trường giáo dục mở, linh hoạt theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm, tôi nhận thấy trẻ lớp tôi có nhiều chuyển biến tích cực:

- Trẻ mạnh dạn, tự tin hơn khi tham gia các hoạt động.

- Trẻ chủ động lựa chọn góc chơi và học liệu theo nhu cầu, sở thích.
- Khả năng giao tiếp, hợp tác và sáng tạo của trẻ được nâng cao.
- Trẻ có ý thức giữ gìn và cất dọn đồ chơi gọn gàng sau khi sử dụng.
- Trẻ tích cực tham gia hoạt động và giảm sự phụ thuộc vào giáo viên.

Giải pháp 2: Tăng cường sử dụng học liệu mở trong các hoạt động giáo dục lấy trẻ làm trung tâm

Việc tăng cường sử dụng học liệu mở trong tổ chức các hoạt động giáo dục nhằm tạo cơ hội cho trẻ được trực tiếp trải nghiệm, khám phá và phát huy khả năng sáng tạo theo quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm.

Thông qua các học liệu mở, trẻ được tự do lựa chọn, thao tác và sử dụng theo nhiều cách khác nhau, từ đó giúp trẻ phát triển tư duy sáng tạo, khả năng quan sát, ghi nhớ, giải quyết vấn đề và kỹ năng thực hành. Đồng thời, việc sử dụng học liệu mở còn góp phần hình thành cho trẻ ý thức tiết kiệm, bảo vệ môi trường và biết tận dụng những nguyên vật liệu gần gũi trong cuộc sống hằng ngày.

Trong quá trình tổ chức các hoạt động cho trẻ, tôi luôn chú trọng lựa chọn và sử dụng các học liệu mở phong phú, đa dạng và phù hợp với từng chủ đề giáo dục. Các học liệu mở mà tôi sử dụng chủ yếu được tận dụng từ nguyên vật liệu tái chế và nguyên vật liệu thiên nhiên. Tất cả các nguyên vật liệu đều được lựa chọn kỹ lưỡng để đảm bảo an toàn, sạch sẽ và phù hợp với trẻ mầm non.

Khi sử dụng học liệu mở, tôi không quy định cứng nhắc cách chơi hay mục đích sử dụng của từng vật liệu mà khuyến khích trẻ tự suy nghĩ, sáng tạo và sử dụng theo nhiều cách khác nhau. Một học liệu có thể được trẻ sử dụng với nhiều mục đích khác nhau tùy theo ý tưởng và khả năng của trẻ.

Ví dụ: Hộp giấy có thể làm ngôi nhà, ô tô, siêu thị hoặc chiếc tivi. Lá cây có thể dùng để in hình, tạo tranh hoặc làm con vật. Lõi giấy có thể làm ống nhòm, xe tăng hoặc hàng rào.

Bên cạnh đó, tôi thường xuyên thay đổi học liệu theo từng chủ đề nhằm tạo sự mới mẻ, kích thích hứng thú và nhu cầu khám phá của trẻ. Tôi bố trí học liệu ở các góc chơi theo hướng mở, sắp xếp khoa học, vừa tầm với để trẻ dễ dàng lựa chọn và sử dụng trong quá trình hoạt động.

Trong quá trình tổ chức hoạt động, tôi luôn đóng vai trò là người hướng dẫn, gợi mở bằng các câu hỏi như: Con sẽ dùng vật liệu này để làm gì? Con có cách nào khác không? Theo con, mình có thể kết hợp thêm nguyên liệu nào? Những câu hỏi gợi mở giúp trẻ phát huy trí tưởng tượng, khả năng tư duy và tính

sáng tạo trong quá trình hoạt động.

Để nâng cao ý thức bảo vệ môi trường và phát huy khả năng sáng tạo của trẻ, tôi tổ chức cho trẻ làm đồ chơi từ các nguyên vật liệu tái chế như chai nhựa, hộp sữa, lõi giấy, nắp chai, vải vụn...

Ví dụ, ở chủ đề bản thân và bé vui trung thu tôi hướng dẫn trẻ làm đầu sư tử từ vỏ thùng sữa, làm lồng đèn từ vỏ chai nhựa, ở chủ đề “Nước và hiện tượng tự nhiên”, tôi hướng dẫn trẻ làm chuông gió từ cành cây, vỏ hộp sữa chua hạt nhựa, vỏ sò... Trẻ được tự lựa chọn màu sắc, cách xâu dây chuông và trang trí sản phẩm theo ý thích của mình.

Sau khi hoàn thành, trẻ được giới thiệu sản phẩm của mình trước lớp. Trẻ rất hào hứng, tự tin và biết trân trọng sản phẩm do chính mình làm ra.

Tôi luôn khuyến khích trẻ sáng tạo theo ý tưởng riêng thay vì làm giống nhau. Mỗi sản phẩm của trẻ đều được tôi trưng bày trong lớp để động viên và tạo niềm vui cho trẻ

Thông qua hoạt động này, trẻ phát triển kỹ năng vận động tinh, khả năng phối hợp tay – mắt, óc sáng tạo và kỹ năng giao tiếp với bạn bè.



Hình ảnh trẻ làm đầu sư tử từ vỏ thùng sữa



Hình ảnh trẻ làm chuông gió và thuyền buồm từ vỏ sữa chua và lá cây



Trẻ làm lồng đèn từ chai nhựa, giấy bìa

Giải pháp 3: Tổ chức các hoạt động trải nghiệm cho trẻ theo quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm

Tổ chức các hoạt động trải nghiệm nhằm tạo cơ hội cho trẻ được “học bằng chơi, chơi mà học”, giúp trẻ lĩnh hội kiến thức thông qua quá trình trực tiếp tham gia các hoạt động thực hành, khám phá và trải nghiệm thực tế.

Thông qua các hoạt động trải nghiệm, trẻ được phát triển toàn diện về nhận thức, ngôn ngữ, tình cảm – kỹ năng xã hội và thể chất; đồng thời hình thành cho trẻ các kỹ năng sống cần thiết như kỹ năng quan sát, giao tiếp, hợp tác, giải quyết vấn đề và khả năng tự phục vụ.

Bên cạnh đó, hoạt động trải nghiệm còn giúp trẻ mạnh dạn, tự tin hơn trong giao tiếp, phát huy tính tích cực, chủ động và khả năng sáng tạo của trẻ theo đúng quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm. Vì vậy, trong quá trình tổ chức các hoạt động giáo dục, tôi luôn chú trọng tạo cơ hội cho trẻ được trực tiếp tham gia hoạt động thay vì chỉ quan sát hoặc nghe cô hướng dẫn.

Khi tổ chức hoạt động trải nghiệm, tôi luôn đảm bảo các nguyên tắc:

- Nội dung gần gũi, phù hợp với khả năng và nhu cầu của trẻ.
- Tạo cơ hội cho tất cả trẻ đều được tham gia.
- Khuyến khích trẻ quan sát, thử nghiệm, trao đổi và rút ra nhận xét.
- Đảm bảo an toàn tuyệt đối cho trẻ trong quá trình hoạt động.
- Tận dụng nguyên vật liệu sẵn có, gần gũi với cuộc sống hằng ngày.

Trong quá trình thực hiện, tôi đóng vai trò là người hướng dẫn, gợi mở, động viên trẻ hoạt động; không làm thay trẻ mà khuyến khích trẻ tự trải nghiệm, tự giải quyết vấn đề phù hợp với khả năng của mình.

Ví dụ: Ở chủ đề “Thế giới thực vật”, tôi tổ chức cho trẻ hoạt động trồng cây tại góc thiên nhiên của lớp. Trước khi hoạt động, tôi chuẩn bị đất, hạt giống, chậu nhỏ, bình tưới nước và các dụng cụ phù hợp với trẻ.



Hình ảnh trẻ gieo hạt và chăm sóc cây

Trong quá trình hoạt động, trẻ được tự tay xúc đất, gieo hạt, tưới nước và đặt chậu cây vào nơi có ánh sáng. Tôi gợi ý để trẻ quan sát màu sắc của đất, kích thích hạt giống và trao đổi với nhau về điều kiện để cây phát triển. Hằng ngày, trẻ được cùng cô chăm sóc cây, theo dõi sự thay đổi của cây và nhận xét quá trình phát triển của cây qua từng ngày. Thông qua hoạt động này, trẻ không chỉ hiểu được quá trình phát triển của cây mà còn biết yêu thiên nhiên, có ý thức chăm sóc và bảo vệ cây xanh. Đồng thời, trẻ được rèn luyện kỹ năng quan sát, ghi nhớ và tính kiên trì trong hoạt động.

Trong hoạt động khám phá khoa học, tôi tổ chức cho trẻ trải nghiệm chơi với nước thông qua các hoạt động như: Đong nước vào chai, thả vật chìm – nổi, pha màu với nước, chuyển nước bằng ca, cốc, phễu.

Trẻ được trực tiếp thao tác với các dụng cụ khác nhau và tự khám phá đặc điểm của nước thông qua thử nghiệm. Tôi khuyến khích trẻ đưa ra dự đoán trước khi thực hiện và nhận xét kết quả sau khi trải nghiệm.

Ví dụ, khi cho trẻ thử nghiệm vật chìm – nổi, tôi đặt câu hỏi: Con đoán xem chiếc lá và viên sỏi khi thả xuống nước sẽ như thế nào?

Sau khi trẻ thực hiện, tôi gợi mở để trẻ trao đổi nguyên nhân vì sao vật nổi hoặc chìm. Hoạt động này giúp trẻ phát triển khả năng tư duy, phán đoán, khám phá khoa học và đặc biệt tạo cho trẻ cảm giác hứng thú, tích cực khi tham gia hoạt động.

Ví dụ : Ở góc phân vai, tôi tổ chức cho trẻ trải nghiệm hoạt động “Bé làm nội trợ” như nhặt rau, rửa rau, bóc trứng hoặc chuẩn bị bàn ăn.

Trẻ được trực tiếp thao tác với các dụng cụ đơn giản, an toàn dưới sự hướng dẫn của cô giáo. Trong quá trình hoạt động, trẻ được trò chuyện về lợi ích của các loại thực phẩm, cách giữ gìn vệ sinh khi ăn uống và kỹ năng tự phục vụ trong cuộc sống hằng ngày. Thông qua hoạt động này, trẻ hình thành kỹ năng sống cơ bản, biết giúp đỡ người lớn và có ý thức giữ gìn vệ sinh cá nhân.

Thông qua các hoạt động trải nghiệm, trẻ được trực tiếp khám phá thế giới xung quanh bằng nhiều giác quan, từ đó giúp trẻ tiếp thu kiến thức một cách tự nhiên, nhẹ nhàng và hiệu quả hơn. Đây cũng là một trong những biện pháp quan trọng góp phần nâng cao chất lượng giáo dục trẻ theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm trong trường mầm non

Giải pháp 4: Phát triển kỹ năng giao tiếp và hợp tác cho trẻ theo quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm

Phát triển kỹ năng giao tiếp và hợp tác cho trẻ là một trong những nhiệm vụ quan trọng trong giáo dục mầm non nhằm giúp trẻ mạnh dạn, tự tin trong

giao tiếp, biết chia sẻ, lắng nghe và phối hợp với bạn bè trong các hoạt động học tập cũng như vui chơi.

Thông qua các hoạt động giao tiếp và hợp tác, trẻ được phát triển ngôn ngữ, hình thành kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng giải quyết vấn đề và khả năng bày tỏ suy nghĩ, cảm xúc của bản thân. Đồng thời, trẻ biết tôn trọng ý kiến của người khác, biết giúp đỡ bạn bè và hình thành các hành vi ứng xử phù hợp trong cuộc sống hằng ngày.

Trong quá trình tổ chức các hoạt động cho trẻ, tôi luôn chú trọng tạo cơ hội để trẻ được trao đổi, trò chuyện, làm việc cùng nhau theo nhóm nhỏ thay vì chỉ hoạt động cá nhân hoặc nghe cô hướng dẫn một chiều. Tôi thường xuyên sử dụng các câu hỏi mở nhằm khuyến khích trẻ suy nghĩ, bày tỏ ý kiến và đưa ra cách giải quyết theo khả năng của mình như: Con nghĩ sao về ý kiến của bạn? Con có cách nào khác không? Là con, con sẽ làm như thế nào? Theo con, nhóm mình cần làm gì tiếp theo? Những câu hỏi mở giúp trẻ mạnh dạn giao tiếp, kích thích tư duy và tạo cơ hội cho trẻ được chia sẻ suy nghĩ với cô giáo và bạn bè.

Bên cạnh đó, tôi luôn tạo môi trường thân thiện, gần gũi để trẻ cảm thấy thoải mái khi giao tiếp. Tôi chú ý lắng nghe trẻ, động viên và khuyến khích trẻ tham gia trao đổi trong mọi hoạt động. Đối với những trẻ nhút nhát, ít nói, tôi thường xuyên gọi chuyện, tạo tình huống đơn giản để trẻ tự tin hơn khi giao tiếp cùng cô và các bạn.

Trong các hoạt động học và hoạt động góc, tôi tổ chức cho trẻ làm việc theo nhóm nhỏ để trẻ có cơ hội hợp tác, phân công nhiệm vụ và cùng nhau hoàn thành công việc. Qua đó, trẻ dần hình thành kỹ năng làm việc nhóm, biết phối hợp với bạn và biết giải quyết các tình huống phát sinh trong quá trình hoạt động.

Ví dụ : Phát triển giao tiếp và hợp tác ở góc xây dựng

Ở góc xây dựng, tôi tổ chức cho trẻ cùng nhau xây “Ngôi nhà của bé”. Trước khi chơi, tôi gợi ý để trẻ cùng bàn bạc: Xây ngôi nhà như thế nào? Ai sẽ xây hàng rào? Ai sẽ trồng cây? Cần những nguyên vật liệu gì?

Trong quá trình chơi, trẻ cùng nhau trao đổi, phân công nhiệm vụ và hợp tác để hoàn thành công trình. Có trẻ phụ trách xếp gạch, có trẻ làm cổng, có trẻ trang trí cây xanh. Khi xảy ra mâu thuẫn như tranh giành đồ chơi hoặc bất đồng ý kiến, tôi nhẹ nhàng hướng dẫn trẻ biết lắng nghe và trao đổi với nhau để tìm cách giải quyết phù hợp.

Thông qua hoạt động này, trẻ biết hợp tác với bạn, biết chờ đến lượt, biết chia sẻ đồ chơi và phát triển khả năng giao tiếp trong quá trình chơi.

Ví dụ : Hoạt động nhóm trong giờ tạo hình

Ở hoạt động tạo hình “dán áo dài tặng mẹ, tặng cô giáo từ cánh hoa”, tôi chia trẻ thành từng nhóm nhỏ và giao nhiệm vụ cho mỗi nhóm cùng hoàn thành một bức tranh chung.

Trẻ cùng nhau lựa chọn màu sắc, phân công bạn tô màu tóc, bạn dán hoa, ... Trong quá trình thực hiện, trẻ thường xuyên trao đổi: “Bạn dán cánh hoa ở đây nhé!” “Mình cùng tô màu tóc mẹ cho thật khéo nhé.”

Tôi quan sát, gợi mở và khuyến khích trẻ tự thảo luận để đưa ra ý tưởng cho sản phẩm của nhóm mình.

Sau khi hoàn thành, các nhóm được lên giới thiệu sản phẩm trước lớp. Trẻ rất tự tin và hào hứng khi sản phẩm của nhóm mình được cô giáo và các bạn nhận xét, khen ngợi.

Sau khi áp dụng biện pháp phát triển kỹ năng giao tiếp và hợp tác cho trẻ, tôi nhận thấy trẻ lớp tôi có nhiều tiến bộ rõ rệt:

- Trẻ mạnh dạn, tự tin hơn khi giao tiếp với cô giáo và bạn bè.
- Trẻ biết lắng nghe, biết chia sẻ và hợp tác trong các hoạt động nhóm.
- Khả năng diễn đạt ngôn ngữ của trẻ được cải thiện rõ rệt.
- Trẻ biết giải quyết những mâu thuẫn đơn giản trong khi chơi.
- Nhiều trẻ nhút nhát trước đây đã tích cực tham gia hoạt động và chủ động trao đổi ý kiến hơn.



Hình ảnh trẻ hợp tác làm theo nhóm



Hình ảnh trẻ hợp tác làm theo nhóm

Giải pháp 5: Phối hợp với phụ huynh trong xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm

Trong công tác chăm sóc và giáo dục trẻ mầm non, sự phối hợp chặt chẽ giữa gia đình và nhà trường giữ vai trò vô cùng quan trọng. Đây là yếu tố góp phần nâng cao chất lượng giáo dục, giúp trẻ được chăm sóc và phát triển toàn diện cả ở trường và tại gia đình.

Việc phối hợp với phụ huynh nhằm giúp cha mẹ trẻ hiểu rõ hơn về quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm, từ đó đồng hành cùng giáo viên trong quá trình tổ chức các hoạt động giáo dục cho trẻ. Đồng thời, thông qua sự phối hợp này, giáo viên có thêm nguồn học liệu phong phú để xây dựng môi trường giáo dục đa dạng, hấp dẫn và gần gũi với trẻ.

Ngay từ đầu năm học, tôi đã chủ động xây dựng kế hoạch phối hợp với phụ huynh thông qua nhiều hình thức khác nhau như: trao đổi trực tiếp trong giờ đón, trả trẻ, thông qua nhóm Zalo của lớp, góc tuyên truyền dành cho phụ huynh, các buổi họp phụ huynh, hoạt động tham quan, trải nghiệm và ngày hội của trẻ tại trường.

Thông qua nhóm Zalo lớp, tôi thường xuyên chia sẻ với phụ huynh về nội dung học tập của trẻ theo từng chủ đề, hình ảnh các hoạt động của trẻ tại lớp, những kỹ năng cần rèn cho trẻ tại nhà, các nguyên vật liệu cần phụ huynh hỗ trợ để phục vụ hoạt động học tập và vui chơi của trẻ.

Ngoài ra, tôi còn tuyên truyền tới phụ huynh về lợi ích của việc cho trẻ tham gia các hoạt động trải nghiệm, khuyến khích cha mẹ dành thời gian chơi cùng con, trò chuyện với con và tạo cơ hội cho trẻ được tham gia các công việc đơn giản phù hợp với lứa tuổi tại gia đình



Hình ảnh tuyên truyền qua các buổi họp phụ huynh

Bên cạnh đó, tôi hướng dẫn phụ huynh cùng sưu tầm các nguyên vật liệu phế thải an toàn như chai nhựa, hộp sữa, lõi giấy, hạt gạo, vải vụn... để làm đồ dùng, đồ chơi cho trẻ. Những nguyên vật liệu này vừa tiết kiệm chi phí vừa góp phần giáo dục trẻ ý thức bảo vệ môi trường.



Hình ảnh phụ huynh mang nguyên liệu tái chế đến ủng hộ lớp

Trong chủ đề “Gia đình”, tôi tuyên truyền và hướng dẫn phụ huynh cho trẻ tham gia một số công việc đơn giản tại nhà như cất đồ chơi, lau bàn, tưới cây hoặc giúp bố mẹ nhặt rau, gấp quần áo. Thông qua nhóm lớp, phụ huynh chia sẻ hình ảnh trẻ thực hiện các công việc tại gia đình. Nhiều trẻ trở nên mạnh dạn, tự giác và có ý thức tự phục vụ tốt hơn.

Qua đó, phụ huynh hiểu rằng việc cho trẻ tham gia các hoạt động trải nghiệm không làm ảnh hưởng đến việc học mà còn giúp trẻ phát triển kỹ năng sống cần thiết ngay từ nhỏ



Hình ảnh phụ huynh hướng dẫn con cùng làm việc nhà

Sau khi thực hiện tốt công tác phối hợp với phụ huynh, tôi nhận thấy:

+ Phụ huynh hiểu rõ hơn về phương pháp giáo dục lấy trẻ làm trung tâm và tích cực đồng hành cùng giáo viên trong các hoạt động chăm sóc và giáo dục trẻ, tạo sự liên kết chặt chẽ giữa giáo viên và gia đình trẻ

+ Nguồn học liệu và nguyên vật liệu phục vụ hoạt động của trẻ phong phú hơn

+ Trẻ được rèn luyện kỹ năng không chỉ ở trường mà còn tại gia đình.

+ Mọi quan hệ giữa giáo viên và phụ huynh ngày càng gắn bó, tạo sự thống nhất trong công tác giáo dục trẻ.

Việc phối hợp chặt chẽ giữa gia đình và nhà trường đã góp phần nâng cao hiệu quả xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm, giúp trẻ mạnh dạn, tự tin và phát triển toàn diện hơn..

Kết quả sau khi áp dụng các giải pháp

Sau khi áp dụng các giải pháp xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm cho trẻ mẫu giáo 3–4 tuổi tại lớp tôi phụ trách, chất lượng giáo dục của lớp đã có nhiều chuyển biến tích cực. Trẻ hứng thú hơn khi tham gia các hoạt động học tập và vui chơi; mạnh dạn, tự tin hơn trong giao tiếp; khả năng hợp tác, sáng tạo và tính chủ động của trẻ được nâng lên rõ rệt.

Để đánh giá hiệu quả của các giải pháp đã thực hiện, tôi tiến hành khảo sát trẻ vào cuối năm học. Kết quả đạt được như sau:

TT	Nội dung khảo sát	Trước áp dụng		Sau áp dụng	
		Số trẻ đạt	Tỉ lệ đạt	Số trẻ đạt	Tỉ lệ đạt
1	Trẻ chủ động tham gia hoạt động	7/16	43,7%	16/16	100%
2	Kỹ năng giao tiếp của trẻ	8/16	50%	15/16	93,7%
3	Kỹ năng hợp tác với bạn	7/16	43,7%	14/16	87,5%
	Khả năng sáng tạo của trẻ	6/16	37,5%	14/16	87,5%

Qua bảng khảo sát trên cho thấy, tất cả các tiêu chí đều tăng rõ rệt sau khi áp dụng các giải pháp.

Thông qua việc áp dụng các giải pháp xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm, trẻ lớp tôi ngày càng mạnh dạn, tự tin, tích cực và phát triển toàn diện hơn. Đây cũng là động lực để bản thân tôi tiếp tục nghiên cứu, đổi mới và nâng cao chất lượng chăm sóc, giáo dục trẻ trong những năm học tiếp theo.

Ưu điểm của các giải pháp xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm

Qua quá trình thực hiện, tôi nhận thấy các giải pháp có nhiều ưu điểm nổi bật như sau:

- Phát huy tính tích cực, chủ động và sáng tạo của trẻ

Các giải pháp đều hướng tới việc tạo cơ hội cho trẻ được trực tiếp tham gia hoạt động, được trải nghiệm, khám phá và tự thể hiện ý tưởng của mình.

Trẻ không còn học tập theo hình thức thụ động, nghe và làm theo yêu cầu của cô giáo mà được tự lựa chọn hoạt động, tự lựa chọn học liệu, tự tìm cách giải quyết vấn đề trong quá trình chơi và học. Điều này giúp trẻ mạnh dạn, tự tin hơn, đồng thời phát huy được khả năng tư duy sáng tạo và tính chủ động trong mọi hoạt động.

- Tạo môi trường học tập gần gũi, thân thiện và hấp dẫn đối với trẻ

Các giải pháp chú trọng xây dựng môi trường giáo dục mở, linh hoạt, phù hợp với nhu cầu và hứng thú của trẻ. Môi trường lớp học không còn mang tính áp đặt hay chỉ để trang trí mà thực sự trở thành nơi trẻ được hoạt động, trải nghiệm và khám phá. Học liệu sử dụng chủ yếu là nguyên vật liệu thiên nhiên và đồ dùng tái chế gần gũi với cuộc sống hằng ngày nên trẻ cảm thấy thích thú, dễ tiếp cận và tích cực tham gia hoạt động hơn.

- Giúp trẻ phát triển toàn diện

Thông qua các hoạt động trải nghiệm và môi trường giáo dục mở, trẻ được phát triển đồng đều các mặt: thể chất, nhận thức, ngôn ngữ, tình cảm – kỹ năng xã hội, thẩm mỹ. Đặc biệt, trẻ được hình thành nhiều kỹ năng quan trọng như: kỹ năng giao tiếp, kỹ năng hợp tác, kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng tự phục vụ và tự lập. Đây là những kỹ năng cần thiết giúp trẻ tự tin trong học tập và cuộc sống sau này.

- Giáo viên dễ thực hiện và phát huy được tính sáng tạo

Các giải pháp không quá phức tạp, không phụ thuộc nhiều vào trang thiết bị hiện đại nên giáo viên có thể dễ dàng áp dụng trong quá trình giảng dạy.

Bên cạnh đó, việc tận dụng nguyên vật liệu mở và tổ chức các hoạt động trải nghiệm còn giúp giáo viên phát huy được tính linh hoạt, sáng tạo và chủ động trong việc thiết kế môi trường giáo dục phù hợp với trẻ.

- Tiết kiệm kinh phí và tận dụng hiệu quả nguyên vật liệu sẵn có

Một ưu điểm nổi bật của các giải pháp là tận dụng được nhiều nguyên vật liệu tái chế và nguyên vật liệu thiên nhiên sẵn có tại địa phương như: chai lọ nhựa, hộp bìa, lá cây, cành cây, hạt hạt, sỏi đá....Điều này vừa giúp tiết kiệm chi phí mua sắm đồ dùng, đồ chơi cho lớp học, vừa góp phần giáo dục trẻ ý thức bảo vệ môi trường và biết trân trọng những đồ vật xung quanh.

- Tăng cường sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường

Thông qua việc tuyên truyền, chia sẻ hoạt động của trẻ và vận động phụ huynh hỗ trợ nguyên vật liệu, các giải pháp đã tạo được sự gắn kết chặt chẽ giữa phụ huynh với giáo viên và nhà trường. Phụ huynh hiểu rõ hơn về phương pháp

giáo dục lấy trẻ làm trung tâm nên tích cực phối hợp trong công tác chăm sóc, giáo dục trẻ, từ đó nâng cao hiệu quả giáo dục toàn diện.

- Có tính thực tiễn cao và khả năng áp dụng rộng rãi

Các giải pháp được xây dựng dựa trên điều kiện thực tế của lớp học và nhà trường nên có tính khả thi cao. Không đòi hỏi cơ sở vật chất hiện đại hay kinh phí lớn nhưng vẫn mang lại hiệu quả rõ rệt trong quá trình tổ chức hoạt động cho trẻ. Ngoài ra, các giải pháp có thể áp dụng linh hoạt ở nhiều độ tuổi, nhiều nhóm lớp và phù hợp với điều kiện của nhiều trường mầm non khác nhau, đặc biệt là các trường khu vực nông thôn.

- Phù hợp với định hướng đổi mới giáo dục mầm non hiện nay

Các giải pháp hoàn toàn phù hợp với chuyên đề: Xây dựng trường mầm non lấy trẻ làm trung tâm của ngành Giáo dục hiện nay. Việc tổ chức môi trường mở, học liệu mở và hoạt động trải nghiệm đã góp phần đổi mới phương pháp giáo dục theo hướng phát triển năng lực và phẩm chất cho trẻ ngay từ lứa tuổi mầm non

2. Tính mới, tính sáng tạo của các giải pháp mới

Sáng kiến không chỉ dừng lại ở việc thay đổi hình thức trang trí lớp học hay bổ sung thêm đồ dùng, đồ chơi cho trẻ mà điểm mới nằm ở sự thay đổi về cách nhìn nhận vai trò của môi trường giáo dục đối với sự phát triển của trẻ. Chính vì vậy, sáng kiến được xây dựng theo hướng đổi mới đồng bộ từ môi trường, học liệu đến cách tổ chức hoạt động, cụ thể như sau:

- Đổi mới về cách tiếp cận môi trường giáo dục

Trước đây, việc xây dựng môi trường trong lớp học mầm non chủ yếu tập trung vào yếu tố trang trí đẹp mắt, cố định theo chủ đề và mang tính minh họa là chính. Các góc chơi thường được giáo viên sắp xếp sẵn, trẻ tham gia hoạt động theo khuôn mẫu có trước... trẻ ít có cơ hội thay đổi hay tác động vào môi trường của lớp học.

Trong sáng kiến này, tôi thay đổi cách tiếp cận theo hướng: “Môi trường mở - linh hoạt - có tính tương tác và kích thích hoạt động của trẻ.” Môi trường không còn là nơi chỉ để trẻ nhìn ngắm mà trở thành “công cụ giáo dục” trực tiếp giúp trẻ được khám phá, trải nghiệm và sáng tạo. Trẻ có thể tham gia cùng cô xây dựng góc chơi, bổ sung học liệu, thay đổi cách sắp xếp đồ dùng hoặc tạo ra sản phẩm để làm giàu môi trường lớp học.

Có thể nói, đây là sự chuyển đổi rõ rệt từ: môi trường mang tính thụ động sang môi trường kích thích sự phát triển và hoạt động tích cực của trẻ.

- Đổi mới về vai trò của trẻ trong môi trường giáo dục

Điểm mới nổi bật và cũng là nội dung tối tâm đặc nhất trong sáng kiến này là mạnh dạn trao quyền chủ động cho trẻ trong quá trình tham gia hoạt động.

Nếu như trước đây giáo viên thường quyết định gần như toàn bộ nội dung chơi, cách chơi, sản phẩm chơi thì hiện nay trẻ được:

- + Tự lựa chọn góc chơi theo nhu cầu và hứng thú
- + Tự chọn học liệu để hoạt động
- + Được đưa ra ý tưởng riêng
- + Được thử nghiệm, sai rồi tự điều chỉnh

Trong quá trình tổ chức hoạt động, tôi không còn làm thay trẻ quá nhiều mà chủ yếu đóng vai trò gợi mở, hỗ trợ khi cần thiết. Có trẻ biết tự phân công nhiệm vụ khi chơi nhóm, có trẻ biết tự tìm nguyên liệu để hoàn thiện sản phẩm của mình... điều mà trước đây tôi chưa thực sự nhìn thấy rõ ở trẻ lớp mình.

Sự thay đổi này góp phần hình thành cho trẻ nhiều năng lực quan trọng như:

- + Tính tự chủ
- + Khả năng giao tiếp, hợp tác
- + Kỹ năng giải quyết vấn đề
- + Tư duy sáng tạo

Đây cũng chính là điểm khác biệt khá rõ giữa cách tổ chức hoạt động theo hướng truyền thống và cách tổ chức theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm.

- Đổi mới về cấu trúc tổ chức môi trường giáo dục

Một điểm mới khác của sáng kiến là tôi không triển khai rời rạc từng biện pháp riêng lẻ mà xây dựng theo mô hình có sự liên kết chặt chẽ giữa: “Lớp học mở - Học liệu mở - Hoạt động mở”

Trong đó:

+ Lớp học mở: Không gian lớp được bố trí linh hoạt, trẻ dễ di chuyển, dễ lựa chọn hoạt động. Các góc chơi có thể thay đổi tùy theo chủ đề và nhu cầu thực tế của trẻ.

+ Học liệu mở: Học liệu không quy định sẵn cách sử dụng. Một nguyên vật liệu có thể được trẻ sử dụng theo nhiều cách khác nhau, từ đó kích thích trí tưởng tượng và khả năng sáng tạo.

+ Hoạt động mở: Giáo viên không áp đặt một kết quả chung cho tất cả trẻ mà tôn trọng sự khác biệt của từng cá nhân. Trẻ được trải nghiệm theo khả năng và ý tưởng riêng của mình.

Ba yếu tố này hỗ trợ lẫn nhau, tạo thành một hệ thống thống nhất... chứ không còn là các hoạt động riêng lẻ như trước đây. Chính điều đó giúp môi trường giáo dục trở nên sinh động, có chiều sâu và thực sự phát huy được tính tích cực của trẻ.

- Đổi mới trong việc gắn với định hướng giáo dục lấy trẻ làm trung tâm

Trong quá trình nghiên cứu và áp dụng sáng kiến, tôi nhận thấy việc xây dựng môi trường giáo dục không nên chỉ dừng lại ở việc “đẹp mắt” hay “đủ đồ dùng” mà cần hướng đến mục tiêu phát triển năng lực cho trẻ ngay từ lứa tuổi mầm non.

Việc liên kết cụ thể giữa môi trường giáo dục và mục tiêu phát triển năng lực cho trẻ là điểm tôi cho rằng khá mới so với cách tổ chức môi trường trước đây ở lớp học mầm non.

- Đổi mới về tính thực tiễn và khả năng áp dụng

Các biện pháp trong sáng kiến không phụ thuộc vào điều kiện cơ sở vật chất hiện đại hay kinh phí lớn. Hầu hết học liệu đều được tận dụng từ nguyên vật liệu sẵn có tại địa phương, đồ dùng tái chế hoặc nguyên vật liệu thiên nhiên gần gũi với trẻ. Điều này giúp giáo viên dễ thực hiện, phù hợp với điều kiện thực tế của nhiều trường mầm non hiện nay, đặc biệt là ở khu vực nông thôn. Ngoài ra, sáng kiến có thể áp dụng linh hoạt ở nhiều độ tuổi và nhiều nhóm lớp khác nhau... tùy theo điều kiện thực tế của từng trường, từng lớp học.

3. Khả năng nhân rộng của sáng kiến:

Có thể khẳng định rằng các giải pháp trong sáng kiến đều có tính khả thi cao, phù hợp với điều kiện thực tế của nhà trường và dễ áp dụng trong nhiều nhóm lớp khác nhau. Các giải pháp không mang tính lý thuyết đơn thuần mà đã được kiểm nghiệm qua thực tế giảng dạy, mang lại hiệu quả rõ rệt đối với trẻ, giáo viên và phụ huynh.

Bên cạnh đó, việc thực hiện các giải pháp không đòi hỏi kinh phí lớn, tận dụng được nguồn nguyên vật liệu sẵn có tại địa phương, dễ thực hiện, dễ nhân rộng và phù hợp với xu hướng đổi mới giáo dục mầm non hiện nay. Đây cũng là cơ sở để nhà trường tiếp tục triển khai rộng rãi trong các nhóm lớp nhằm nâng cao chất lượng chăm sóc, nuôi dưỡng và giáo dục trẻ theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm.

Các giải pháp trong sáng kiến có nội dung đơn giản, dễ thực hiện, phù hợp với điều kiện thực tế của các trường mầm non hiện nay.

Sáng kiến có thể áp dụng hiệu quả cho trẻ mẫu giáo từ 3–6 tuổi với sự điều chỉnh linh hoạt theo từng độ tuổi và điều kiện cụ thể của từng lớp học.

Bên cạnh đó, các biện pháp không đòi hỏi kinh phí lớn, chủ yếu tận dụng nguyên vật liệu sẵn có nên dễ triển khai tại nhiều cơ sở giáo dục mầm non khác nhau, đặc biệt phù hợp với các trường ở khu vực nông thôn.

Sáng kiến có thể áp dụng rộng rãi trong toàn trường và nhân rộng tại các trường mầm non trong tỉnh nhằm nâng cao chất lượng thực hiện chuyên đề “Xây dựng trường mầm non lấy trẻ làm trung tâm”

4. Hiệu quả áp dụng, lợi ích thu được từ sáng kiến

Sáng kiến góp phần đổi mới phương pháp tổ chức hoạt động giáo dục trong trường mầm non theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm, phù hợp với mục tiêu đổi mới giáo dục hiện nay.

Hiệu quả về mặt kinh tế:

- Các giải pháp trong sáng kiến chủ yếu tận dụng nguyên vật liệu tái chế và nguyên vật liệu sẵn có tại địa phương như: chai nhựa, hộp giấy, lõi giấy vệ sinh, lá cây, hạt hạt, vải vụn, sỏi đá...Nhờ đó giúp giảm đáng kể chi phí mua sắm đồ dùng, đồ chơi cho lớp học.

- Bên cạnh đó, sáng kiến không yêu cầu đầu tư cơ sở vật chất hiện đại nên phù hợp với điều kiện thực tế của nhà trường, đặc biệt là các trường mầm non khu vực nông thôn.

- Ước tính mỗi năm học, lớp học có thể tiết kiệm được một khoản kinh phí đáng kể trong việc mua đồ dùng, đồ chơi và vật liệu trang trí lớp học.

Hiệu quả xã hội:

- Sáng kiến góp phần nâng cao chất lượng chăm sóc, giáo dục trẻ trong nhà trường và tạo được sự tin tưởng của phụ huynh đối với giáo viên và nhà trường.

- Thông qua các hoạt động tuyên truyền, chia sẻ hình ảnh hoạt động của trẻ và phối hợp cùng phụ huynh trong việc xây dựng môi trường giáo dục, phụ huynh hiểu rõ hơn về phương pháp giáo dục lấy trẻ làm trung tâm. Từ đó phụ huynh tích cực đồng hành cùng giáo viên trong quá trình chăm sóc và giáo dục trẻ.

Các hiệu quả khác:

- Giáo viên nâng cao được năng lực chuyên môn, kỹ năng tổ chức hoạt

động và khả năng sáng tạo trong xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm.

- Trẻ mạnh dạn, tự tin hơn khi tham gia các hoạt động học tập và vui chơi.
- Trẻ có kỹ năng sử dụng học liệu mở và biết tạo ra nhiều sản phẩm sáng tạo từ nguyên vật liệu thiên nhiên, vật liệu tái chế.
- Nhà trường nâng cao chất lượng thực hiện chuyên đề “Xây dựng trường mầm non lấy trẻ làm trung tâm”.
- Tạo được môi trường lớp học xanh – sạch – đẹp – an toàn và giàu tính trải nghiệm cho trẻ đã góp phần xây dựng hình ảnh người giáo viên mầm non năng động, sáng tạo, tâm huyết với nghề.

Qua thực tế áp dụng, sáng kiến đã mang lại hiệu quả rõ rệt đối với trẻ, giáo viên, phụ huynh và nhà trường, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục trẻ mầm non theo hướng phát triển toàn diện.

D. PHẦN KẾT LUẬN

*** Vai trò của sáng kiến trong thực tiễn giáo dục**

Sáng kiến góp phần đổi mới phương pháp tổ chức hoạt động giáo dục trong trường mầm non theo hướng phát huy vai trò chủ thể của trẻ. Thông qua việc xây dựng môi trường mở, sử dụng học liệu mở và tăng cường các hoạt động trải nghiệm, trẻ được trực tiếp tham gia vào quá trình học tập, vui chơi và khám phá. Trẻ được tự lựa chọn hoạt động, tự trải nghiệm và thể hiện ý tưởng của bản thân... điều này giúp trẻ mạnh dạn, tự tin và tích cực hơn trong mọi hoạt động.

Đối với giáo viên, sáng kiến giúp thay đổi nhận thức về vai trò của người dạy. Giáo viên không còn là người truyền đạt kiến thức một chiều mà trở thành người hướng dẫn, gợi mở và tạo cơ hội cho trẻ hoạt động. Qua đó nâng cao năng lực chuyên môn, tính sáng tạo và sự linh hoạt trong quá trình tổ chức hoạt động giáo dục.

*** Ý nghĩa của sáng kiến**

Đối với trẻ: Trẻ được học tập trong môi trường thân thiện, an toàn và giàu tính trải nghiệm. Trẻ được “học bằng chơi, chơi mà học”, được thao tác trực tiếp với đồ vật và học liệu nên khả năng ghi nhớ tốt hơn, phát triển tư duy sáng tạo và kỹ năng giải quyết vấn đề. Thông qua các hoạt động nhóm, trẻ còn hình thành kỹ năng giao tiếp, hợp tác, biết chia sẻ và giúp đỡ bạn bè.

Đối với giáo viên: Sáng kiến giúp giáo viên chủ động hơn trong việc xây dựng môi trường giáo dục và tổ chức hoạt động theo quan điểm lấy trẻ làm trung

tâm. Giáo viên biết tận dụng nguyên vật liệu sẵn có để làm học liệu mở, đổi mới cách tổ chức các góc chơi và tăng cường hoạt động trải nghiệm cho trẻ..

Đối với phụ huynh: Thông qua công tác tuyên truyền và phối hợp, phụ huynh hiểu rõ hơn về vai trò của môi trường giáo dục đối với sự phát triển của trẻ. Từ đó phụ huynh tích cực phối hợp với giáo viên trong việc chăm sóc, giáo dục trẻ và hỗ trợ nguyên vật liệu để xây dựng môi trường lớp học.

Đối với nhà trường: Sáng kiến góp phần nâng cao chất lượng thực hiện chuyên đề “Xây dựng trường mầm non lấy trẻ làm trung tâm”, đồng thời tạo được sự thống nhất giữa gia đình và nhà trường trong công tác chăm sóc, giáo dục trẻ.

*** Tầm quan trọng của sáng kiến**

Sáng kiến có tầm quan trọng lớn trong việc nâng cao chất lượng giáo dục trẻ mầm non theo hướng phát triển năng lực và phẩm chất cho trẻ ngay từ những năm đầu đời.

Việc xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm giúp trẻ được hoạt động tích cực, phát huy khả năng sáng tạo, tự tin và chủ động trong học tập. Đây cũng là nền tảng quan trọng để hình thành các kỹ năng cần thiết cho trẻ trong cuộc sống sau này.

Ngoài ra, sáng kiến còn có tính thực tiễn và khả năng áp dụng cao vì:

- + Không phụ thuộc vào điều kiện cơ sở vật chất hiện đại
- + Tận dụng được nguyên vật liệu sẵn có tại địa phương
- + Dễ thực hiện ở nhiều nhóm lớp khác nhau
- + Phù hợp với điều kiện thực tế của các trường mầm non hiện nay

*** Những bài học kinh nghiệm rút ra từ quá trình áp dụng sáng kiến**

Qua quá trình nghiên cứu, thực hiện và áp dụng các giải pháp xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm tại lớp mẫu giáo 3–4 tuổi, bản thân tôi rút ra được một số bài học kinh nghiệm như sau:

Giáo viên cần thực sự thay đổi tư duy trong tổ chức hoạt động và phải luôn học hỏi và sáng tạo

Môi trường giáo dục phải thực sự phù hợp với trẻ

Cần thường xuyên đổi mới hình thức tổ chức hoạt động

Phối hợp với phụ huynh là yếu tố rất quan trọng

Từ những bài học kinh nghiệm trên, tôi nhận thấy việc xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm không phải là việc làm mang tính hình thức mà là một quá trình lâu dài, đòi hỏi sự kiên trì, sáng tạo và sự phối hợp chặt chẽ giữa giáo viên, nhà trường và phụ huynh nhằm giúp trẻ phát triển toàn diện cả về thể chất lẫn tinh thần.

*** Kiến nghị, đề xuất**

Để việc xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm đạt hiệu quả cao hơn, tôi xin đưa ra một số kiến nghị, đề xuất như sau:

Nhà trường tiếp tục quan tâm đầu tư cơ sở vật chất, bổ sung thêm học liệu và đồ dùng phục vụ các hoạt động trải nghiệm cho trẻ.

Tăng cường tổ chức các buổi sinh hoạt chuyên môn, chuyên đề về xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm để giáo viên có cơ hội học hỏi, trao đổi kinh nghiệm.

Phụ huynh cần phối hợp chặt chẽ hơn với giáo viên trong việc chăm sóc, giáo dục trẻ và hỗ trợ nguyên vật liệu để xây dựng môi trường học tập cho trẻ.

Bản thân giáo viên cần tích cực tự học, tự bồi dưỡng, mạnh dạn đổi mới phương pháp tổ chức hoạt động nhằm nâng cao chất lượng giáo dục trẻ mầm non.

*** Cam kết không sao chép, vi phạm bản quyền**

Tôi xin cam đoan mọi thông tin nêu trong bản mô tả sáng kiến là trung thực, đúng sự thật, không sao chép, vi phạm bản quyền và hoàn toàn chịu trách nhiệm trước pháp luật./.

Xuân Hồng, ngày 10 tháng 5 năm 2026
Người nộp đơn

Vũ Thị Nhung

XÁC NHẬN CỦA ĐƠN VỊ

Trường mầm non Xuân Hồng B xác nhận: bà Vũ Thị Nhung là tác giả của sáng kiến “Một số giải pháp xây dựng môi trường giáo dục lấy trẻ làm trung tâm cho trẻ mẫu giáo 3-4 tuổi ở trường mầm non”.

Sáng kiến đã góp phần tạo môi trường giáo dục thân thiện, an toàn, phát huy tính tích cực và khả năng tham gia hoạt động của trẻ.và được Hội đồng đánh giá công nhận hiệu quả áp dụng, khả năng nhân rộng cấp cơ sở. Đề nghị công nhận có hiệu quả áp dụng, phạm vi ảnh hưởng cấp xã.

Xuân Hồng, ngày 12 tháng 5 năm 2026

**TM. HỘI ĐỒNG
CHỦ TỊCH**

Vũ Thị Duyên